

**Datum**

4 april 2022

Onderwerp

VNG inbreng commissiedebat Klimaatakkoord gebouwde omgeving 6 april

Geachte woordvoerders wonen van de vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken,

U heeft woensdag 6 april het commissiedebat klimaatakkoord gebouwde omgeving. De VNG wil u enkele gemeentelijke standpunten meegeven op de brief [Aanbieding Nationaal Isolatieprogramma](#), die op 2 april 2022 naar uw Kamer is gestuurd. Deze brief staat nog niet op de agenda van het debat, maar vanwege de actualiteit willen wij hier toch op reageren en verzoeken wij u onze punten in te brengen.

Inleiding

De kosten voor levensonderhoud zijn al ruim een jaar fors aan het stijgen. Onze inwoners zijn steeds meer kwijt aan wonen, energie en zorg, waardoor velen niet meer maandelijks rond kunnen komen. Door de economische gevolgen van de oorlog in Oekraïne worden de torenhoge energieprijzen nog meer gevoeld. Gemeenten staan naast hun inwoners en zijn aan de slag gegaan om de energietoeslag uit te keren. Gemeenten willen een structurele oplossing, zodat inwoners meer zekerheid hebben dat ze kunnen rondkomen. We zijn nu gaten aan het repareren en pleisters aan het plakken in de huishoudboekjes van inwoners. Het is tijd voor duurzame oplossingen om zo veel mogelijk te voorkómen dat financiële zorgen ontstaan.

Er is geen tijd te verliezen om de verduurzaming van woningen op te pakken om zo de energielasten permanent te verlagen. Gemeenten werken daar hard aan, ondanks dat aan de benodigde randvoorwaarden die gemeenten bij het Klimaatakkoord hebben gesteld nog steeds wordt gewerkt niet zijn ingevuld.

Om de duurzaamheidsambities van de gebouwde omgeving handen en voeten te geven, hebben gemeenten vorig jaar hun transitievisie warmte (TVW) opgesteld. Deze visies tellen ruim op voorbij de doelstelling van 1,5 miljoen woningen voor 2030 uit het Klimaatakkoord. Hiermee komen de gemeenten hun afspraak uit het klimaatakkoord na. Bovendien tonen zij aan voortvarend aan de slag te willen gaan met het verduurzamen en aardgasvrij maken van Nederlandse gebouwen. De uitvoering van de transitievisies kunnen gemeenten echter niet alleen.

Wij steunen de plannen van de minister in de Kamerbrief Nationaal Isolatieplan (NIP) en het Nationaal Isolatieprogramma met een focus op het isoleren van de woningen met slechte energielabels (D, E, F, G), want daar wonen ook vaak mensen met een kleinere beurs. Om de gemeentelijke inzet op isoleren van woningen met slechte labels en de wijkaanpak te laten slagen, is

wel een “gereedschapskist nodig”. Daarbij moet rekening worden gehouden met de volgende aandachtspunten:

- **De arbeidsmarkt is te krap**

Inzet op de arbeidsmarkt. Momenteel is er toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Er is behoefte aan extra mensen in de verschillende sectoren. Wij hebben grote zorgen of er wel voldoende capaciteit is om al het werk uit te voeren in de markt. Zie ook: <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2423647-zo-snel-zo-veel-extra-huizen-isoleren-gaat-niet-lukken>. Daarom is inzet op de arbeidsmarkt niet alleen van groot economisch belang, maar ook om het klimaatdoel in de gebouwde omgeving te behalen. Focus op jongeren die een keuze voor een vervolgopleiding moeten maken. En op omscholing van mensen van wie hun baan onder druk staat, of die nu niet werken maar wel willen werken.

- **Normen nodig voor bestaande woningen**

Voor nieuwbouw gelden strenge regels. Er is een grote behoefte aan normen voor bestaande woningen bij natuurlijke verbouwmomenten zoals verkoop. Dit biedt duidelijkheid én handelingsperspectief voor de verschillende partijen/stakeholders (bv. woningeigenaar, makelaars, financiële instellingen, bouw- en installatiesector). De objecteigenaar wordt dan verplicht te verduurzamen naar de Standaard voor woningisolatie (Standaard & Streefwaarden) bij aankoop van het object. De benodigde investeringen kunnen worden meegenomen in de financiering. Vaak is het transactiemoment al een moment van het doorvoeren van aanpassingen in de woning. Per jaar vinden 200.000 woningtransacties plaats. Een groot deel daarvan zal nog niet voldoen aan de Standaard voor woningisolatie. Op die manier gaan we echt snel, zonder zware beleidsinzet, en krijgt de component verduurzaming in de woningmarkt ook een financiële waarde.

- **Zet niet enkel in op subsidie**

We zien dat er veel inzet komt en aandacht uitgaat naar nog meer losse subsidies voor apparaten of bouwkundige aanpassingen, terwijl subsidie niet per se dé oplossing is. Er zijn genoeg woningeigenaren met een slecht label die geen extra subsidie nodig hebben maar een handelingsperspectief, advies of ondersteuning beter kunnen gebruiken.

- **Duidelijke regie op verduurzaming met een wijkgerichte aanpak nodig**

Er gaat veel geld naar huishoudens voor de verduurzaming van de eigen woning met een hybride warmtepomp. Tegelijkertijd wordt er door de gemeente een collectieve oplossing voorbereid in hun TVW's. Hierdoor ontstaat er een risico dat er dubbele kosten gemaakt worden. Ook worden bewoners die al eerder de stap naar verduurzaming hebben gemaakt er niet blij van als een korte tijd later hun gemeente structureel de hele wijk gaat verduurzamen. De gemeenten vrezen ook dat bij de bestaande isolatie- en verduurzamingsprogramma's juist de kwetsbaarste huishoudens buiten de boot vallen. Dit risico wordt beperkt met een integrale wijkaanpak door gemeenten. Dat vergt een duidelijke, expliciete regierol voor gemeenten. Bovendien vraagt het Nationaal Isolatie Programma om een extra inzet van gemeenten. Hierdoor ontstaan er nieuwe taken en verwachtingen, waarvoor de financiën vooralsnog ontbreken. Voor gemeenten is het ook van belang om uit te kunnen gaan van consequent rijksbeleid en vast te blijven houden aan de lijn in het klimaatakkoord dat gemeenten de regierol hebben in het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Nieuw beleid vanuit het rijk moet daarmee altijd complementair zijn hierop.

- **Realiteitszin in beeld houden**

De minister heeft met het Nationale Isolatieprogramma de ambitie om alle slechte labels uit te faseren. Gemeenten kunnen woningeigenaren stimuleren en ondersteunen; normen kunnen zorgen voor een autonome afname van slechte labels en zorgt voor bewustzijn en een positieve spin-off. Maar gemeenten kunnen eigenaren niet verplichten hun woning te verduurzamen en daarmee kunnen gemeenten dus ook geen garantie bieden dat alle slechte labels voor 2030 zijn uitgefaseerd.

- **Woonlastenneutraliteit moet het uitgangspunt blijven**

Het streven naar woonlastenneutraliteit is van belang om iedereen mee te laten doen. Op dit moment hebben bewoners soms nog langjarige contracten met de energieprijzen van vorig jaar, terwijl andere bewoners onlangs een contract hebben afgesloten. Het is van belang om dit bij de uitwerking van woonlastenneutraliteit mee te nemen, bijvoorbeeld door bij de energieprijzen langjarige gemiddelden te hanteren.

- **Versterk de uitvoering PAW**

Terwijl de zogeheten 'ex durante evaluatie' van het Programma Aardgasvrije Wijken aan de gang is, vindt de uitvoering van het programma nog plaats. Momenteel zijn de gemeenten volop aan het leren en aan de slag met de wijkgerichte aanpakken. Daarom is zekerheid over de continuïteit in de uitvoering, ondersteuning én de ruimte om te beproeven onontbeerlijk. De gemeenten hebben de uitkomsten van de evaluatie nodig als inbreng om de uitvoering verder te versterken en om hierin meer samenhang te brengen. Daarnaast legt de vraagstelling een hoge nadruk op 'doelmatigheid en doeltreffendheid'. Voor de gemeenten is het van belang om deze factoren niet op zichzelf te zien staan. Ook andere factoren moeten worden meegewogen, zoals de decentrale uitvoeringspraktijk en het hebben van voldoende tijd en middelen voor het meenemen van de bewoners.